

משנה בבא מציעא פרק ט

Mishnah Bava Metziah, chapter 9

(1) If one leases a field from his neighbor [either in return for a percentage, or for a set amount of the produce], where it is customary to cut [the crops], he must cut; to uproot [them], he must uproot [them]; to plow after it [i.e., after harvesting so that weeds should not grow], he must plow after it. It is all determined by local custom. And just as they divide the grain, so, too, they also share in the straw and stubble. And just as they divide the wine, so, too, do they share in the branches [cut from the vine] and the canes [for supporting the vines] since both supply the canes [originally].

(2) If one leases a field from his neighbor, which is dependent upon irrigation, or is stocked with fruit trees [which is very precious to the farmer], and the spring [which irrigated the field] dries up, or the fruit trees are felled, he cannot reduce the rental fee. But if he says; Lease me this field which is irrigated, or; [Lease me] this field which contains fruit trees, and the spring dries up or the trees are felled, he may make a deduction from the rental fee [since it has been made clear that the irrigation spring or fruit trees, were a key component in his calculation of the rental agreement].

(3) If one leases a field from his neighbor [at a fixed percentage] and neglects it [leaving it fallow], we assess how much it should have produced [had he plowed

רבנו עובדיה מברטנורא

א המקבל שדה. באריסות, למחצה לשליש ולרביע. או בחכירות, בכך וכך כורין לשנה: **לארוש אחריי.** אחר הקצירה או העקירה, כדי להפוך שרשים של עשבים רעים שבו וימותו: **ובקנים.** המעמידים את הגפנים: **ושניהם מספקים את הקנים.** מה טעם אמר, מה טעם חולקים בקנים, לפי ששניהם מספקים את הקנים החדשים בכל שנה: **ב בית השלחין.** קרקע יבשה שאין די לה מי גשמים: **או בית האילן.** ובשביל האילן היא חביבה על האריס, שנוטל חלק בפירות בלא טורה: **יבש המעין.** שבה. שממנו משקין אותה: **מן חבורו.** אם קבלה בחכירות כך וכך כורין לשנה. דמעיקרא לא גלי דעתיה דמשום מעין או אילן טפי לה בחכירותיה: **חבור לי בית השלחין זו.** גלי דעתיה דבשביל שהיא בית השלחין טפי לה וחברה ממנו: **ג המקבל שדה.** למחצה לשליש ולרביע:

א המקבל שדה מחברו, מקום שנהגו לקצר, יקצר, לעקר, יעקר, לתרש אחריו, יתרש. הכל כמנהג המדינה. כשם שחולקין בתבואה, כך חולקין בתבן ובקש. כשם שחולקין ביזו, כך חולקין בזמרות ובקנים. ושניהם מספקין את הקנים: **ב המקבל שדה מחברו,** והיא בית השלחין או בית האילן, יבש המעין ונקצץ האילן, אינו מנכה לו מן חבורו. אם אמר לו חכר לי שדה בית השלחין זה או שדה בית האילן זה, יבש המעין ונקצץ האילן, מנכה לו מן חבורו: **ג המקבל שדה מחברו והובירה,** שמיין אותה כמה ראויה

and sowed] and he must pay him [the agreed percentage]; for thus he writes him [in the leasing contract]; Should I neglect and not plow, I will pay the best [that the field could have produced].

(4) If a man leases a field [for a set fee] from his neighbor and refuses to weed it, saying; What does it matter to you, as long as I pay you your rental? he is not heeded, because he [the lessor] can reply; Tomorrow you may leave it, and

it will be overgrown with weeds.

(5) If a man leases a field to his neighbor [for a percentage of the crop], and it does not yield [a satisfactory crop, and he refuses to work it any further, claiming that this field is not worth his while]; if there is enough to make a pile [of two *se'ah*], he [the tenant] is bound to go on working. Says Rabbi Yehudah: What kind of standard is a stack [would it not also depend on the size of the field]? Rather [the standard is], if it produced enough seed to replant [i.e., it produced as much seed as he had originally planted, then he must continue to work the field].

(6) If a man leases a field from his neighbor [at a set amount], and it [the crop] is eaten by grasshoppers, or blasted [by a hurricane], if it was a widespread

רבנו עובדיה מברטנורא

והובירה. שלא חרש בה ולא זרעה: **אם אוביר.** אעשנה בורה: **ולא אעביר.** ולא אעשה בה פעולה הראויה לה: **אשלם במיטבא.** כפי מה שהיתה ראויה לעשות אם היתה חרושה וזרועה כראוי: **ד ולא רצה לנכש.** לנקות התבואה מעשבים רעים, שמתישם כח הקרקע ומעכבין התבואה מלעלות: **מה איכפת לך.** אם יחסר חלקי שהעשבים מכחישין השבלים, אתן לך חכירוך כך וכך כורין שפסקתי עמך: **ה המקבל שדה מחבירו.** למחצה לשליש ולרביע כאריס: **ולא עשתה.** תבואה אלא מעט. ובא לו האריס למנוע מלהתעסק בה עוד, שאין בה כדי טרחו: **אם יש בה כדי לעשות מתבואתה כרי.** שיש בו כדי לכסות הרחת שזורים בה התבואה, והוא קרוב לסאתים. חייב לטפל בה בעל כרחו: **מה קצבה בכרי.** אין קצבה זו ראויה שתהיה שדה גדולה בשיעור כרי ושדה קטנה בשיעור כרי. ואינה דומה טיפולה של שדה גדולה לטיפולא של שדה קטנה: **אלא אם יש בו כדי נפילה.** כלומר כשיעור מה שזרע בה, חייב לטפל בה. ואין הלכה כרבי יהודה: **ו המקבל שדה.** בחכירות כך וכך כורין: **מכת מדינה.** שאכל חגב, או נשדפו רוב שדות של אותה מדינה או אותה

לעשות ונותן לו, שְׁכָרְךָ כֹּתֵב לוֹ, אִם אוֹבֵיר וְלֹא אַעבִיר, אֲשֶׁלֶם בְּמִיטְבָּא: ד הַמְקַבֵּל שְׂדֵה מַחְבֵּרוֹ וְלֹא רָצָה לְנַכֵּשׁ, וְאָמַר לוֹ מָה אִכְפַּת לְךָ, הוֹאִיל וְאֲנִי נוֹתֵן לְךָ חֲכוּרְךָ, אֵינְ שׁוֹמְעִין לוֹ, מִפְּנֵי שֵׁיכוֹל לוֹמַר לוֹ, לְמַחֵר אֲתָהּ יוֹצֵא מִמֶּנָּה, וּמַעֲלָה לְפָנַי עֲשׂוּבִים: ה הַמְקַבֵּל שְׂדֵה מַחְבֵּרוֹ וְלֹא עָשָׂתָהּ, אִם יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי לְהַעֲמִיד כָּרִי, חַיִּב לְטַפֵּל בָּהּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָה קִצְבָה בְּכָרִי. אֲלֵא אִם יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי נְפִילָה: ו הַמְקַבֵּל שְׂדֵה מַחְבֵּרוֹ וְאִכְלָה חֲגָב אוֹ נִשְׁדָּפָה, אִם מִכַּת מְדִינָה הִיא, מְנַכֵּה לוֹ מִן

disaster, he can deduct from the rental; if it was not a widespread disaster, he may not deduct from the rental [the owner tells the lessee, it was your luck that caused the loss]. Rabbi Yehudah says; If he leased it for cash, regardless of whether it was widespread or not, he may not make any deductions from the rental [since grasshoppers and hurricanes have no effect on money, the decree obviously was meant for growers of produce; the *halachah* does not follow Rabbi Yehudah].

- (7) If a man leased a field at a fixed annual rental of ten *kor* of wheat, and it [the field] was blasted, he may pay him from that [very same stricken wheat, and the landowner may not say; Purchase good quality wheat for your payment]. If, [on the other hand,] the wheat grown was of very high quality, he [the tenant] cannot say; I will purchase wheat in the market [for your rental], rather, he must pay him, from the very same [wheat].
- (8) If one leases [for a fixed amount of produce] a field from his neighbor to sow barley, he may not sow wheat [since wheat draws more nutrients from the land]; [to sow] wheat, he may sow barley. However Rabbi Shimon ben Gamliel forbids it [since it weakens the land when the crop is changed]. [If rented for] grain, he may not plant peas; but, if [for] peas, he may plant grain. However, Rabbi Shimon ben Gamliel forbids it.
- (9) If a man leases a field for a few years [less than seven], he may not plant flax [since flax weakens the soil, which may not regain its fertility for seven years],

רבנו עובדיה מברטנורה

בקעה: אינו מנכה. דאמר לו מזלך גרם: בין כך ובין כך. אפילו היא מכת מדינה אינו מנכה. שכל המעות לא נגורה גזירה: ז ולקתה. שהיו החטים שדופות: נותן לו. עשרה כורים שפסק עמו מחטים שדופות הללו. ולא מצי היאך למימר ליה חטים יפות קא בעינא מינך: ח המקבל שדה מחבירו לזרעה שעורים. בחכירות כך וכך שעורים או חטים או מעות: לא יזרעה חטים. שהחטים מכחישות הקרקע יותר מן השעורים: רשב"ג אוסר. שקשה לקרקע כשזורעים אותה שנה ממין זה ושנה ממין אחר. ולענין פסק הלכה הכל לפי הקרקע ולפי המקום. אם התנה עמו בדבר שמכחיש הקרקע מעט אינו יכול לשנות ולזרוע דבר שמכחיש הרבה. ואיכא שרי: ט לשנים מועטות. פחות משבע שנים: לא יזרעה פשתן. שזרע פשתן מכחיש בארץ הרבה ורשיו נשארים בקרקע עד שבע

חכורו, אם אינו מכת מדינה, אינו מנכה לו מן חכורו. רבי יהודה אומר, אם קבלה הימנו במעות, בין כך ובין כך אינו מנכה לו מחכורו: ז המקבל שדה מחבירו בעשרה כור חטים לשנה ולקתה, נותן לו מתוכה. היו חטיה יפות, לא יאמר לו הריני לוקח מן השוק, אלא נותן לו מתוכה: ח המקבל שדה מחבירו לזרעה שעורים, לא יזרעה חטים, יזרעה שעורים. רבן שמעון בן גמליאל אוסר. תבואה, לא יזרעה קטנית, קטנית, יזרעה תבואה. רבן שמעון בן גמליאל אוסר: ט המקבל שדה מחבירו לשנים מועטות, לא יזרעה פשתן, ואין לו בקורת

nor has he the right to the [branches of] sycamore [trees which are used as] beams [since they require seven years to grow back]. But if he leased it for seven years, he may, in the first year, plant flax, and he has the right to the sycamore beams.

(10) If one leases a field for a “*shavua*” [a seven year *shemitta* cycle] for seven hundred zuz, the Sabbatical year is included. But if he leases it for “seven years” for seven hundred zuz, it is not included.

(11) A worker hired by the day can collect [his wages] the entire [following] night [and if he is not paid by then, the employer has transgressed “Do not let the worker’s wage remain with you overnight till morning” (Leviticus 19:13)]; if hired by the night, he can collect it the entire [following] day [and if he is not paid by then, the employer has transgressed “Do not withhold the wages of a ... hired worker. Rather you must give him his wage on the day it is due to him” (Deuteronomy 24:14-15)]. If engaged by the hour [at night] he can collect it the whole night and [if engaged by the hour by day he can collect it] the whole day. If engaged by the week, month, year, or *shavua* [a seven year *shemitta* cycle]: if his time expires [i.e., he finished his responsibilities] by day, he can collect [his wages] the whole of that day; if at night, he can collect it all night [according to

רבנו עובדיה מברטנורא

שנים: ואין לו בקורת שקמה. עץ תאנה של יער הוא, וקוצצים ענפיו לקורות הבנין, והם חוזרים וגדלים, ופחות משבע שנים אינן נעשות קורות. הלכך קבלה לפחות משבע שנים לא יקוץ קורות שבה, דלאו אדעתא דקורות נחית, דבשנים מועטות אינם חוזרים לקורות. אבל קבלה לשבע שנים, שנה ראשונה זורעה פשתן וקוצץ שקמה שבה: **יא שכיר יום גובה כל הלילה**. שלאחריו, שנאמר (ויקרא י"ט) לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר. ואי אפשר לומר שבשכיר לילה מדבר, שהרי אין שכירות משתלמת אלא בסופה, דכתיב (שם כ"ה) כשכיר שנה בשנה, ודרשינן מינה ובבא מציעא ס"ה ע"א שכירות של שנה זו משתלמת בתחילת שנה אחרת. אלמא לא משתעבד ליה לשכיר יום עד שקיעת החמה. וכי כתיב לא תבא על כרחך בשכיר לילה תוקמיה, שנשתעבד לו לבוקר משכלתה שכירותו. וכן לא תלין נמי לא תוקמיה בשכיר לילה, דהא לא משתעבד ליה עד הבוקר: **שכיר שעות גובה כל היום וכל הלילה**. הכי קאמר, שכיר שעות דיום גובה כל היום, שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה: **שכיר שבווע**. שמיטה: **יצא ביום**. שכלתה שכירותו לבוקר או ביום, גובה כל היום. וכיון ששקעה חמה עובר עליו: **יצא בלילה**. שכלתה שכירותו בלילה: **גובה כל הלילה וכל היום**. דכיון

the *Tanna Kama*] and [according to Rabbi Shimon all night and] the following day (see Bava Metzia 111a). (12) Regardless of whether one hired a man, beast or utensil, it is subject to [the law]; “You must give him his wage on the day it is due to him,” (Deuteronomy 24:15) and [to the law] “Do not let the worker's wage remain with you overnight till morning.”

(Leviticus 19:13) When is it [that the employer transgresses]? Only if the employee requested payment from him but, if he didn't request payment, there is no transgression. If he gave an order to a shopkeeper [to give the worker produce in the amount of his wages] or a money changer [to give him small change amounting to his wages while he will take care of the bill, and this was an arrangement which both the worker and the shopkeeper accepted], there is no transgression. A hired laborer [who demands payment but, the employer says that he had already been paid]: if within the period of time [as set in the previous Mishnah for payment], he [the employee] swears and is paid [even though, according to Biblical law, the defendant swears and is not liable, here, the Rabbis instituted that the employee swears, because an employer can be very busy with many workers and mistakenly believe that he had already paid]. But if the set time [of payment] passed, he cannot swear and receive payment [rather, the employer swears and is not liable, even though he is busy and forgetful. However, once the set time of payment is upon him, he usually remembers and does not transgress by withholding payment]. If he has witnesses that he demanded payment within the set period of time [and the employer told him, I will pay you later], he can [still] swear [the next day, i.e., he may swear up until the next period of day or night, from the time that the witnesses heard that the

רבנו עובדיה מברטנורא

דמשכה פעולתו משתחשך הוי ליה שכיר לילה, ואינו עובר עליו בבוקר עד למחרת בשקיעת החמה: **יב אחד שכר בהמה ואחד שכר כלים**. דכתיב לא תלין פעולת שכיר אתך, כל שפעולתו אתך, ואפילו בהמה וכלים: **לא תבעו אינו עובר עליו**. דכתיב אתך, לדעתך שלא מדעתו: **המחהו**. נתקו מאצלו והעמידו אצל חנוני ואמר לו תן לפועל זה בדינר פירות ואני אשלם, או אמר לשולחני תן לו בדינר מעות: **אינו עובר עליו**. דכתיב אתך, ולא שהמחהו אצל חנוני: **שכיר בזמנו נשבע ונוטל**. משום דבעל הבית טרוד בפועליו ולפעמים סבור שנתן והוא לא נתן, שקלוח לשבועה מבעל הבית

כל הלילה וכל היום: **יב אחד שכר אדם ואחד שכר בהמה ואחד שכר כלים יש בו משום (דברים כד) ביומו תתן שכרו, ויש בו משום (ויקרא יט) לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר. אימתי. בזמן שתבעו, לא תבעו, אינו עובר עליו. המחהו אצל חנוני או אצל שלחני, אינו עובר עליו. שכיר, בזמנו נשבע ונוטל, עבר זמנו אינו נשבע ונוטל. אם יש עדים שתבעו בזמנו, הרי זה נשבע ונוטל. גר**

employer said he will pay later] and receive it. Regarding a resident alien: one is subject to [the law] “You must give him his wage on the day it is due to him,” (Deuteronomy 24:15) but not to that of, “Do not let the worker's wage remain with you overnight till morning” (Leviticus 19:13) [because the beginning of the verse uses the term רעך and a resident alien is not included in that term].

(13) If a man lends [money] to his fellow [and the due date arrived and he was not paid], he may take security from the fellow only [if done] through [a messenger appointed by] the court, and he [even the court messenger] may not enter the fellow's house to take the security, for it is written; “You shall stand outside.” (Deuteronomy 24:11) If he possessed two articles [which together are equivalent in value to the loan if the debtor needs it], he takes one and leaves one [for example, if he took a pillow and a plow] he returns the pillow at night and the plow by day. But if he [the debtor] dies, he need not return [the security] to his heirs. Rabbi Shimon ben Gamliel says: Even to [the debtor] himself, he returns it only up to thirty days; after that, he may sell it upon the instructions of the court. A man may not take security from a widow, [regardless] whether she is wealthy or poor, for it is

רבנו עובדיה מברטנורא

ושדידה אשכיר: **שלא בזמנו**. אף על גב דבעל הבית טרוד בפועליה, כי מטא זמן חיוביה רמי אנפשיה ומדכר, ולא חשיד בעל הבית שהוא עובר על כל תלין: **גר תושב**. שקבל עליו שלא לעבוד ע"ז ואוכל נבלות. אין בו משום לא תלין, דכתיב ברישא דקרא רעך, רעך ולא גר תושב: **יג' המלוה את חבריו**. והגיע זמן ולא פרעו: **לא ימשכנו**. ליקח ממנו משכון בעל כרחו ואפילו בשוק, אלא ע"י שליח בית דין, שיקח ממנו ברשות ב"ד: **ולא יכנס לביתו**. אפילו שליח ב"ד לא יכנס לביתו. וכל שכן בעל חוב עצמו: **היה לו שני כלים**. וחובו כנגד שניהם ומשכנו בשניהם: **נוטל אחד ומחזיר אחד**. בשעה שהוא צריך לזה, יחזירנו ועיבב השני אצלו, כדמפרש ואזיל, מחזיר את הכר בלילה ואת המחרישה ביום: **מת**. הלזה. אין משיב העבוט ליורשים, שאין כאן מצות השבת העבוט, דהשב תשיב לו את העבוט כתיב (דברים כ"ד), לו ולא ליורש: **עד שלשים יום**. זמן בית דין. ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל: **בין שהיא עניה בין שהיא עשירה וכו'**. משום דאיכא למאן דאמר, עניה הוא דאין ממשכנין, שמתוך שאתה צריך להחזיר לה והיא נכנסת ויוצאת אצלך, אתה משיאה שם רע

תושב יש בו משום ביומו תתן שכרו, ואין בו משום לא תלין פּעֵלֶת שְׁכִיר אֶתְךָ עַד בְּקָרָ: יג המלוה את חברו, לא ימשכנו אלא בבית דין, ולא יכנס לביתו לטל משכונו, שנאמר (דברים כד) בחוץ תעמד. היו לו שני כלים, נוטל אחד ומניח אחר, ומחזיר את הכר בלילה ואת המחרישה ביום. ואם מת, אינו מחזיר ליורשיו. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף לעצמו אינו מחזיר אלא עד שלשים יום, ומשלשים יום ולהלן מוכרין בבית דין. אלמנה, בין שהיא עניה בין שהיא

written, “Do not take a widow's garment as security.” (Deuteronomy 24:17) He who takes a mill in pledge transgresses a negative commandment and is guilty on account of two [forbidden] articles for it is written; “One must not give the lower or upper millstone as security.” (ibid. verse 6) and not only the lower and the upper millstones were declared forbidden but, anything employed for the preparation of food for human consumption, for it is written; “[One must not give the lower or upper millstone as security] because that is tantamount to giving life as security” (ibid.) [i.e., anything that gives life].

עשירה, אין ממשכנין אותה, שְׁנֵאָמַר (שם) וְלֹא תַחְבֵּל בְּגַד אֱלֻמְנָה. הַחֹבֵל אֶת הָרְחִים, עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וְחֵיב מִשּׁוֹם שְׁנֵי כְלִים, שְׁנֵאָמַר (שם) לֹא יַחְבֵּל רְחִים וְרֹכֵב. וְלֹא רְחִים וְרֹכֵב בְּלֶבֶד אֲמָרוּ, אֶלֶּא כֹל דְּבַר שְׁעוֹשֵׂין בוֹ אֲכַל נַפְשׁ, שְׁנֵאָמַר (שם) כִּי נַפְשׁ הוּא חֵבֶל:

רבנו עובדיה מברטנורא

בשכנותיה, אבל עשירה דליכא למימר הכי, אימא ממשכנין, קמשמע לן האי תנא דלא, דכתיב לא תחבול בגד אלמנה, אחד עניה ואחד עשירה במשמע: **משום שני כלים**. העליונה רכב. והתחתונה רחים: